

اٲلبیلیمی

موسسده غیر انتفاعی آذربایجان اٲلبیلیمی

اردیهشت (کولن) آدی، الی اوهمده سادع

53

Azərbaycan El Bilimi

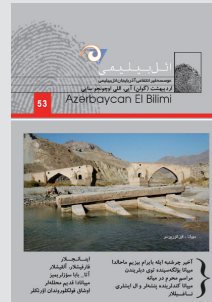
اولو تانرینین آدی ایله

ایچیندکیلر

- ۲ آخیر چرشنه ایله بایرام بیزیم ماحالدا/ اکبر آقایی
- ۷ میانا بؤلگه سینده توی دبلریندن/ آیلاز محمدی
- ۱۰ میانادا معیشت رسملریندن/ آیلاز محمدی
- ۱۳ مراسم محرم در میانه/ فیض اله بختیاری
- ۱۵ میانا کندلرینده پشه لر و ال ایشلری/ اکبر آقایی
- ۱۷ فرش توخویان قیزلارین تصنیفلری/ آیلاز محمدی
- ۱۸ حکیملیک/ مینا صلواتی زاده
- ۱۹ ناغیللار/ فیض اله بختیاری، آیلاز محمدی
- ۲۵ اینانجلار/ مینا صلواتی زاده، فیض اله بختیاری
- ۲۸ اووسونلار/ فیض اله بختیاری
- ۲۹ قارقیشلار، آلقیشلار و آندلاریمیز/ اکبر آقایی
- ۳۲ آتا- بابا سؤزلریمیز/ آیلاز محمدی، آرننگ داودی
- ۳۵ آدماملارلا باغلی اولان صفتلر/ اکبر آقایی
- ۳۵ میانادا قدیم محلله لر/ اصغر مرتضی پور
- ۳۶ اوشاق فولکلوروندان اؤرنکلر/ فیض اله بختیاری
- ۴۷ اوشاق فولکلوروندان نمونه لر/ آیلاز محمدی

آذربایجان اٲلبیلیمی

درنگی نین آیلیق ایچ بولتنی

باش یازار: احد فرهنگدی

رئداکسیا هیئتی:

علیرضا صرافی، کاظم عباسی
محمد علیپور مقدم

قرافیست: سارا نخعی

عمومی ایلیشگیلر: فیض اله بختیاری

www.azelbilimi.com

E-mail.info@azelbilimi.com

عکاس: سالار پویان

آخیر چرشنبه ایله بایرام بیزیم ماحالدا

اکبر آقایی

قایناق شخص: فیض اله بختیاری، ۴۱ یاشیندا، ساوادلی، میانادان
توپلاما یئری: قارا بولاق - قوشا بولاق - یان بولاق (کاغذ کنان
ماحالیندا)
توپلاما تاریخی: آبان آیی ۱۳۹۱

آخیر چرشنبه

ایلین سون چرشنبه سی نین آخشامی (چرشنبه آخشامی) میانا و کندلرینده
یاشایان ائللرین یانیندا اؤزل بیر یئری وار. بو گونده کئچیریلن گؤزل دبلردن
بیری قوناق قالاماق دیر. دئمه لی «چرشنبه آخشامی» نین مراسیمی میانانین
بوتون کندلری ایله برابر گون اورتادان سونرا باشلانیر. عایله بیرلیکده
گونش باتانا یاخین بایرام پالتارلارینی گئیینیب، دام اوستونه چیخارلار. دامین
اطرافینی بیر دمیر شئی ایله جیزیقلایب تا بلکه اؤز عایله لرینی شیطانین،
پیس روحلارین قصدیندن قوروسونلار (قوشابولاغ کندینده). سونرا گونش
باتدیقدان سونرا بؤیوک تونقال قالایب اود یانديرارلار. بیرلیکده بو اودون
دؤوره سینه ییغیشیب، شلیک اندیب، اودون اوستوندن آتلانارلار اؤزلیکله
قیزلار آتلاناندا دئیرلر:

آتیل _ باتیل چرشنبه
بختیم آچیل چرشنبه
آغیر لیغیم _ اوغورلوغوم
دوش بو اودون اوستونه
آغیر لیغیم اود اولسون
اوددا یانان یاد اولسون

میانانین بعضی کندلرینده اود یاندر ماغین بیر داها رسمی وار. اگر قاپی-قونشو دا، او ایلده دونیادان کؤچموش اولورسا قونشولار او عایله نین دامینا ییغیشیب اونلارلا بیرگه اود یاندرارلار.

آذربایجان دا «چرشنبه آخشامی» نین لاپ گؤرکملی دبلریندن «شال ساللاماق» دیر کی هر کس اؤز یاخین قوهوم یا قاپی-قونشوسونا گئدیپ بیر شال باجادان ساللایار. ائو ییه سی ده شالا جوراب، بویالی یومورتا، یئمه لی و... باغلار. اما بو دبین شنلیگی اورادادیر کی ائو ییه سی شال ساللایانی تانیماسا چوخ اؤنملی اولار (شال ساللایان اؤز دیرینی ائو ییه سینین یانیندا سیناماق اوچون چالیشار تانیماسین، قورشاغینی آلانندان سونرا اؤزونو تانیتدیرار). بو دبه میاندا و دؤوره کندلرینده «قورشاق ساللاما» دئیرلر.

کاغذکنانین کندلرینده «چرشنبه آخشامی» کندین یاشلی آداملارینین ائوینین دامینا چیخیب و باجادان بیر آز سو تۆکرلر و اونلارلا آیدینلیق دیله رلر. ائوین بؤیوگو ده سو تۆکنلره تانیردان ایستکلرینه چاتماقلارینی ایسته یر.

آخیر چرشنبه یه عایید ایناجلار

- آخیر چرشنبه گون چيخمادان سو اوستوندن آتلانارلار.
- آخیر چرشنبه کل و قوچ بوینوزنا قیرمیزی پارچا باغلارلار.
- آخیر چرشنبه هاماما گئدیپ، چیممک یاخشی اولار.
- آخیر چرشنبه ائودن پول، الک، دوز، اون، بیتکی، اود، اودون وئرمزلر.
- آخیر چرشنبه بوتون ائولرده ارته دن لامپا و چیراغلار یاندریلار.
- آخیر چرشنبه گونو زاهی اوستونه گئتمزلر.
- آخیر چرشنبه گئجه سی تئز یاتیلماز.
- آخیر چرشنبه تازا اؤلنلری یادا سالیب، اونلاری یاد ائولرلر.
- آخیر چرشنبه آخشامی هر کیمسه دن آلیان امانت یا بورجو اونون اؤزونه قایتارارلار.

قايناق شخص: حاج على اسلان خالقى، ۴۸ ياشيندا،
ساوادللى، ميئانادان
توپلاما يئرى: ميئانانين قوشابولاق، احمد آوا و
گوللوجه كندلرينده
توپلاما تاريخى: آذر ۱۳۹۱

قىشين اوغلان چاغيندا ايكي چيلله نين آراسيندا (كيچيك چيلله نين سون
جمعه آخشاميندا) كنده او عايله لر كي قيز ائولادليديلار، يعنى قيز اوشاقلارى
چوخدور و تانريدان اوغلان ايسته ديكدن سونرا اونلار بير اوغلان ايلين سون
گونلرينده قيسمت اولوب، بو عايله لر، اوغلانلارى سالامات قالسين دئيه، بير آز
بوغدانى قوووروب و قووورقانى دَيرمانا آپاريب، اوردا دارتيب اون ائلييرلر.
ياخين قوهوملارى دا چاغيرارلار. گئجه چاغريلان قوهوملار هاميسى تازا پالتار
گئيب ائوه گلرلر. كمكله شيب ايده نين اونونو چيخاردىب و دَيرماندان گتيرن
اونا قاتيب، بير آز دا دوشاب يا شكر قاتيب اوندان اوماج اووارلار و بوشقابلار
تؤكوب قوناقلارلا باهم يئيب و شنليگ اندرلر. ائوين بؤيوك آناسى قوناقلار
گئنددن سونرا او قووتدان بير مژمه ييغيب بير گوشه ده قويوب و يانينا بير
فانوس يانديريب قويار و قاباغينا بير قارا چادرا چكر. او ياواشدان الينى او
قوودا باسار، بارماقلارينين ايزى دوشر. بونو اوشاقلار بيلمه سين گرگ نيه
كى گئجه سوووشاندان سونرا اوشاقلار اينانماليديلار او بارماق ايزلرى خيدير
نبى (حضرت خضر) نين بارماق ايزلريدير كي قوود آپارماغا گلميش ايميش.
بئله ليكه او قووتدان پاي پاي بؤلوب قونشولار پاي وئرلر و قونشولار دا او
پايين يئرینه كييرت، قند، دويو و... بير زادلار قويوب، قوود گتيرنه وئرلر.

يئنى ايل بايرامى

قايناق شخص: احمد بختيارى، ۶۸ ياشيندا، ساوالدى،

ميانانين قوشابولاق كندىدن

توپلاما يئرى: ميانانين قوشابولاق كندى

توپلاما تارىخى: بهمن آيى ۱۳۹۱

ايلين تحويليندن ۲ ساحات قاباق آغ ساققلار قرآن اوخويانلار، جاوانلار و اوشاقلار كندىن مسجدينه ييغيشيب و اوردا قرآن اوخويانلار بير قازان سويون چئوره سينده ۴۰ دفعه ياسين سوره سيني اوخويارلار و ايلشئلر بير- بير ايلين تحويل دعاسيني اوخويوب و دعا ائليئرلر. مسجدده بير راديو گتيريب رادىودان ايلين ديشيلمه سيني ائشيدندن سونرا قالخيب بير- بيرى ايله اوپوشوب و يئنى ايلي تبرىك ديئرلر، سونرا او سودان هر كيمسه بير قاب پاي آپاريب ائوده كيلر ايله باهم ايچرلر و قاب باجيا دا سپرلر. بو سويلا خلق ديلينده «چيلثيلاسين» (Çileyilasın) سويو دئيرلر.

بايرام دبلرى

- ايل بايراميندا سحر تئزدن قبير اوستونه گئديب و اؤلورله فاتحه اوخويانلار سونرا قايدىب گؤروشه باشلايارلار.
- ايل تحويل اولدوقدان سونرا هر كيمسه اولجه ان چوخ سئودىگى آدام ايله گؤروشر، نيه كى يئنى ايلي خوش ايل اولسون دئير.
- يئنى ايلده ائو گؤروشلرينده اوشاقلار و گنج قيزلار اؤيوكلر طرفيندن شاخ پول (تزه پول) هديه وئيرلر.
- بايرام سيفراسيندا اولان شئير: سو، سبزي (بوغدا گؤورتيسى)، سمنى، گوزگو، دمير پول، قرآن، شيرنى، قوورقا، ايده، آلم و باشقا يئمەلى بير زادلار.

• سیزده بدر گونو بوتون عایله لر ائودن چیخیب و باغ باغاتا گئدیپ و اوردا ناھار بیشیریپ و چؤلون گۆی-گۆورنتی لریندن دریپ، آش بیشیرلر. اونلار بایرام بالیقلارینی و ائوده گۆیرتدیكلری سبزینى سویا وئریپ آرزیلارینا چاتماغی تانیردان ایسترلر.

داغچیلار بایرامی

ایلین سون هفته سینده جمعه گونو میانانین قافلاتی داغلارینین «گئچیلیک» آدلی بیر زیروه سی نین یاماجلاریندا گۆرکملی بیر مراسیم توتولار. بو مراسیمده بوتون داغچیلار، اؤز عایله لرینلر حضور تاپیب و ایل بایرامینی آلقیشلاماق نیتی ایله داغدا آشیقلارین سازلارینی دینله یرک باھارا خوش گلدین دئیرلر. بو مراسیم صبح ساحات یئددیدن باشلایار. داغچیلار صبحانه یئدیگدن سونرا گئچیلیکده بیر یئره ییغیشارلار. چالان کیم، اوخویان کیم، اوینیان کیم، بوتون داغا گلنلر بیر-بیرلرینه قاریشیپ شنلیک ائدرلر. ناھارا یاخین زیروه یه چیخیپ ائنددن سونرا ائولرینه قاییدارلار.

مییانا بۆلگه سینده توی دبلریندن

آیلار محمدی

قاینایق شخص: حبیه مهدوی، ۵۲ یاشیندا، ساوادللی،
میئانانین هاچاچی کندیندن
توپلاما تاریخی: مهر و آبان ۱۳۹۱

دۆرد ائولر کندینده گلینین باشیندان آلما آتماق

گلین گلن یولدا بی بیر اوجا داما چیخار و اوچ آلما گۆتورر تا گلینین باشیندان
آتسین گلینین دالیسیجا گلن جاوانلار قویماز لار گلین چوخ بی اولان داما
یاخیلاشسین ایستلرلر بین قولونون زورون امتحانا چئکسینلر بی آلمالاری نه
گوجو وار آتار گلینین باشیندان سوووشوب یثره دوشر بو آلمالاری هر کیمسه
گۆیده توتا بیلسه دئیرلر «نوبه سنه یئتیشیب، بی لیک سنین نوبه ندی».

گول مئشه كندينده گلين آتئينن قاباغينى كسمك

اۇنجه لر گليني كورسو اوستوندن آتا مينديريب بين ائوينه طرف كتيرديلر. گله_گله گلينين آداملاريندان آتين قاباغينى كسيب، بيدن انعام ايسترديلر يا دا انعام عوضينه بيدن ايسترديلر گولشمه يه چيخسين. بو آرادا بين آداملاريندان ييري بين عوضينه گولشمه يه مئيدانا گيرر، ايكي آدام گولشرلر. گلين آدامي بين آدامين ييخا بيلسه بيدن انعام آليب گلينين آتئينن يولون آچاردى.

شيخدار آوا كندينده توى گئجه سينده دئييلن تعريفلردن اؤرنك

قايناق شخص: مهدي آقايي، ۲۴ ياشيندا، ساوالدي، شيخدار آوا

آنانين تعريفى:

بازاردان آلديم مكنه نى
او مكنه نى بو مكنه نى
ساغ اولسون اوغلان اكنى
تويلار مبارك، تويلار مبارك

آنانین تعریفی:

بازاردان آلدیم سوغانی
او سوغانی بو سوغانی
ساغ اولسون اوغلان دوغانی
تویلار مبارک، تویلار مبارک

اوغلان آناسی:

گون اوزلو جنیران بالاسی
جانیم دوشسون قاداسی
ساغ اولسون اوغلان آناسی
تویلار مبارک، تویلار مبارک

قیزین آناسی:

قیز دئمه بیر نار داناسی
آناسی نین بیر داناسی
ساغ اولسون گلین آناسی
تویلار مبارک، تویلار مبارک

قیزین باجیسی:

باجی سین قویور ماشینا
عطیری سپیر باشینا
جانیم قوربان قارداشینا
تویلار مبارک، تویلار مبارک

اوغلان باجیسی :

قلم قاشین قیقا جیسی
شیریندی، یوخدور آجیسی
ساغ اولسون اوغلان باجیسی
تویلار مبارک، تویلار مبارک

مییانادا معیشت رسملریندن

آیلار محمدی

قایناق شخص: احمد بختیاری، ۶۸ یاشیندا، ساوادلی، مییانانین
قوشابولاق کندیندن
توپلاما یئری: کاغذکنان بخشینه عایید قوشا بولاق کندی
توپلاما تاریخ: تیر آیی ۱۳۹۱

کئچمیشده شوربا یئیهندن سونرا ال سویو دولاندیرماق

تندیرده یا اوجاقدا بیشن شوربانى گتیریب کاسالارا تۆکندن سونرا لاواش
چۆرى اونا دوغراییب و تیلته ائلییردیلر. شوربا چوخ یاغلی اولدوغونا خاطر
یئیندن سونرا بیر بوش کین و بیر آردا سو گتیردیلر. اؤنجه ائوین آغ ساققالی
سوفرانین باشیندا ساغ الینی یوووب و آغزینا چئکردی، اوندان سونرا هامی
بیر به بیر الرینی یوووب و آغیزلارینا چئکردیلر و نوبت خانیملارا چاتاردی.
اونلار دا بواشی تیکرار ائدردیلر. سوندا سوفرانی ییغیشدیراردیلار.

هالالاھلاما رسمی

آرپا بوغدا بیچیمی نین سون گونلرینده هر کیمسه نین قالان بیچین زمیسنی
بیچمک اوچون قوهوم۔ قونشو سحر تئزدن اوراقلارین گۆتوروب زمی
ییه سیندن قاباق او زمیه گئدیپ بیچمه یه باشلارلار. زمی ییه سی نین قادینی او
گون چوخلو «ساری یاغ خشیلی» بیشیریپ زمیه گتیرر. ایشچیلر یاغلی خشیلی
یئیندن سونرا زمینین قالن بیچیمینه باشلایارلار. هالالاھلاما دا زمی قورتارانا یاخین
بیچینچی لر بیر۔ بیر دعا ائله ییب و تانیردان زمی ییه سینه، بوتون ائله بوللوق و
برکت، دوشمنین عؤمرونون آزالماسینی ایسترلر. بیچینچی لر زمینی دره۔ دره
بئله اوخیارلار:

بر کتون خرمنه
زمیم تاخیل وئر منه
آی هالا هالا هالا
قویما صاباحا قالا

مراسم «اویوخلو» در قوشا بولاق

هر سال اهالی روستا در آخرین ماه بهار قبل از اینکه شروع به چیدن علفها بکنند در آخرین پنجشنبه خرداد به صورت دسته جمعی به «اویوخلو» می روند و در آنجا گوسفند یا بز را قربانی می کنند و از گوشت آن آبگوشت لذیذی «اویوخلو شورباسی» می پزند و مابقی گوشت را در بین فقیران تقسیم می نمایند. در این روز مردم لباس های نو می پوشند و از اول صبح سر کار نمی روند. تعدادی از اهالی که به شهرهای دیگر کوچ نموده اند نیز خود را به این مراسم می رسانند.

پس از خوردن آبگوشت، زنان و دختران دسته دسته برای زیارت قله اویوخلو روانه قله می شوند و در آنجا فطیری را که به همین منظور پخته می شود به سنگ های اویوخلو می مالند و برای برآورده شدن آرزوهایشان آن را بین دیگران تقسیم می کنند و به درگاه خدا دعا می نمایند. سپس از قله پایین آمده و این بار نوبت پسر ها و جوانان می شود که این کار را تکرار می نمایند.

در این روز ریش
سفیدان روستا برای
حفاظت از مزارع
و باغ ها فردی را به
عنوان «قوروقچو»
انتخاب می کنند.

وظایف وی را به او می‌گویند و حق‌الزحمه ایشان را نیز تعیین می‌نمایند. به هر حال این مراسم از قدیم‌الایام بوده و اکنون نیز برگزار می‌گردد. گفتنی است که یک روز قبل از رفتن به اویوخلو جارچی روستا بر بالای بام جار می‌کشد و مردم را به شرکت در این مراسم دعوت می‌نماید. اگر کسی قبل از این مراسم کار چیدن علوفه را آغاز کند برای او خوش یمن نخواهد بود.

فلسفه اویوخلو

می‌گویند در قدیم
مردی شب هنگام
می‌بیند که دو رشته
آتش به رنگ‌های آبی
و سبز از قله اویوخلو به
سمت آسمان کشیده
شده است و هر چه به

مردم این آتش‌ها را نشان می‌دهد کسی قادر به دیدن آنها نمی‌گردد. از آن زمان به بعد آنجا به عنوان نشانگاه (در کاغذ کنان به مکانهای مقدس به غیر از امام زاده‌ها نشانگاه می‌گویند یعنی مکانی که به باور گذشتگان در آنجا نشانی از یک کار خارق‌العاده مشاهده گردیده است) مورد احترام مردم روستا قرار می‌گیرد.

من از پدر بزرگم بارها شنیده بودم که می‌گفت در اویوخلو گنج بزرگی نهفته است. این را همه می‌گفتند ولی به احترام مقدس بودن آن کسی اقدام به یافتنش نمی‌کرد تا این که روزی یکی از اهالی روستا به هنگام شخم زدن در این مکان گویا گنج گرانمایی را پیدا می‌کند. بعدها نیز عده‌ای طمعکار به قصد زیرخاکی دو عدد تخته سنگ را که از نظر اهالی بسیار مقدس بودند از پیکره‌ی اویوخلو جدا نموده و با خود برده‌اند. بگذریم اویوخلو از دیر باز برای ما مقدس بوده و تا ابد نیز مقدس خواهد بود.

مراسم محرم در میانه

فیض‌اله بختیاری

قایناق شخص: اصغر مرتضی پور، ۲۵
یاشیندا، ساوادللی، میانادان

گرداندن اسرای کربلا در شب عاشورا در شهر میانه

در شب عاشورا بعد از غروب آفتاب هیئت های عزاداری در قالب یک هیئت تعدادی را به صورت نمادین اسرای کربلا که در راس آنها حضرت زینب^(س) و امام سجاد^(ع) حضور دارند دست و پا بسته در حالی که به دنبال سرهای بریده شهدای کربلا در حال حرکت هستند از میدان حاج تقی به سمت حرم امامزاده اسماعیل^(ع) به حرکت در می آورند و اسرا بعد از طواف حرم امامزاده اسماعیل در حالی که با زنجیر و طناب به همدیگر بسته شده‌اند به سمت خیابان طالقانی و دره خرمن (محل هیئت عزاداران حضرت ابوالفضل) به راه می افتند در مسیر حرکت این کاروان دلسوخته چه بسیار مردمانی که شمع به دست عزاداری می کنند و چه بسیار مردمانی که با دادن نذری پخش غذا و خوراکی از عزاداران پذیرایی می نمایند. این مراسم که از ساعت هشت شب شروع می شود با ورود اسرا به حسینه اعظم واقع در میدان نماز روبروی بهزیستی خاتمه می یابد.

مراسم شاخسئی دره خرمن:

همه ساله در ایام محرم بعد از غروب آفتاب عزاداران حسینی در قالب دسته های کوچک و بزرگ در میداین شهر مخصوصا در میدان دره خرمن به شاخسئی زنی می پردازند و به یاد امام حسین و برادر جانبازش حضرت عباس^(ع) شاخسئی می زنند. در این مراسم که در قالب صفهای طولانی و به صورت حلقه وار تشکیل می شود یک نفر در راس شاخسئی پرچم به دست مراسم را هدایت می نماید.

(دسته باشی) و دوسه نفر هم در وسط حلقه ها سر تیتراها را با صدای بلند فریاد

می‌زند و عزاداران در مقابل اشعار او جواب می‌دهند تعدادی از اشعاری که در این عزاداری گفته می‌شود:

شاخسئی - واخسئی
حسن - حسین
علی - مدد
یا علی - حیدر
تشنه - عباس، عباس، عباس

ننجه قان آغلاماسین داش بو گون،
کسیلیب یتمیش ایکی باش بو گون

کر بوبلا چؤلونده طوفاندی یا محمد،
گوئندر کفن حسینه عریاندی یا محمد

و ...

این مراسم در شب عاشورا به علت به شهادت رسیدن امام حسین و یارانش برگزار نمی‌شود.

محرم لیگ عزاداری - میپنا یوخاری چهارراه

مییانا کندلرینده پشه لر و ال ایشلری

اکبر آقایی

اکینچی لیک

آرپا، بوغدا، نوحود، مرجیمک و باشقا بیر زادلاری اکیب درمک پشه سیدیر. بو پشه ایندیلیکده چوخراق تیراکتور و کمپاین وسیله سی ایله باشا گلیر، آنجاق قدیم زامانلاردا اؤکوزلری جوته قوشوب اکینچیلیک ائلر دیلر. آرپا- بوغدانلی دا اوراقلا بیچر دیلر.

چرچی لیک

کندن کنده، اوبادان اوبایا گزیب ارزاق آل - وئرینه چرچیلیک، بو ایشی گؤره نه ده چرچی دئییلر.

چودارچی لیق

مال داوار آل - وئرچی سینه چودار و اونون پشه سینه چودارچی لیق دئییلر.

آریچی لیق

بال آریسی نی ساخلا ییب بال اوره تن ایشه آریچیلیق (پتکچی) دئییلر.

چؤرکچی لیک

چؤرک خانادا چؤرک یاپان آداما چؤرکچی و اونون ایشینه چؤرکچی لیک دئییلر.

دمیرچی لیک

دمیری ایستی کوره ده قیزدیریب یا اریدیب و مختلف وسایل لر او جومله دن اوراق، کاوهان، چکوش، ... دوزلدن آداملارین پشه سینه دمیرچی لیک دئییلر.

قوروقچولوق:

يازين آرا آيندان سونرا كندلرده زميلرى ياد حيوانلاردان قورونماسى اوچون بير كيشىنى قوروقچو توتارلار، اونا حاق قرار(پول) وئريب و زامان تعيين ائلييرلر. قوروقچويا ايختيار وئرلر قوروغو پوزانلارلا شدتله برخورد ائله سين.

چوبانلىق

يازين ايلك گونلريندن قار يئر دوشنه قدر قويون قوزولارى سورو_سورو آپاريب چۆلدە، داغدا، مئشه ده ... اوتاران آداملارين ايشينه چوبانلىق دئيرلر. چوبانين يانيندا بير باشقا آدام دا اولار او چوبانين يارديمچيسى اولاراق چوباندان بو ايشى اؤيرنر. اونا دا «يانچى» دئيرلر.

جوتچولوك

كندلرده ايكي اؤكوزون بوينونا بويون تولوغو ساليب، خئشه قوشوب يئر سوررلر. بو پئشه يه باخان آداما جوتچو و بو ايشه جوتچولوك دئيرلر.

سودچولوك

كندلى لرین قويون و اينك سودلرينى آليب پئير سود، يوغورت، كرە اورتن ايشه سودچولوك دئيرلر. سودچولوكده اساس اورتيم پئيردير آما ايندى آدلارى گندن اورتيملرده اولور.

كاغد كنان ماحاليندا اكين يئرلرينين نئجه بؤلونمەسى

فيض اله بختيارى

۱ دانگ = ۸ جوت = تقريباً ۱۰۰۰ باتمان

۱ جوت = ۱/۸ دانگ = تقريباً ۱۲۵ باتمان

۱ تاي = جوتون ياريسى = تقريباً ۶۲/۵ باتمان

۱ چرك = تايين ياريسى = تقريباً ۳۱/۲۵ باتمان

۱ سييه = چرئين ياريسى = تقريباً ۱۵/۵ باتمان

۱ پونزا = سييه نين ياريسى = تقريباً ۷/۷۵ باتمان

هفت درهم = پونزائين ياريسى = تقريباً ۴ باتمان

مییانین گون دوغدو کندینده فرش توخویان قیز- گلینلرین تصنیف لری

آیلار محمدی

قایناق شخص: دکتر آغاسی، ۸۵ یاشیندا، مییانادان
توپلاما تاریخی: مهر آیی ۱۳۹۱

ملت باغیندا یاتدیم
هر فیکری باشدان آتدیم
چنکمه دی اون ینددی گون
بیر خالچانی چیخار تدیم

حیطدری شافتالی
فیرنگی دون بافتالی
سنن بودور خواهیشیم
کنچل باشون چنک دالی

چوخ خوش اوخور قناره
چیخما میشام ناهاره
عؤمروم قوتولدو آلاله
چیخمادی بو کناره

حکیم لیک

مینا صلواتی زاده

قایناق شخصلر:

باجی قیز میرانی، ۸۰ یاشیندا، ساوادسیز، میانانین قوشابولاق کندیندن
 بگیم جان بهشتی، ۷۰ یاشیندا، ساوادسیز میانادان
 شیرین قیز خالقی، ۶۰ یاشیندا، ساوادسیز، میانانین قوشابولاق کندیندن
 توپلاما یئری: قوشا بولاق کندی - میانا شهری
 توپلاما تاریخی: آذر آیی ۱۳۹۱

سوت آشی: سوت آشین پیشیریپ قویارلار برکییر اونو قولون یا قیچین
 توتولان دامارینین (رگ گرتگی) اوستونه قویوب باغلایارلار

قویماق خمیری: ساری یاغی قویارلار داغلانار اونا آزجا اون آتارلار، قویارلار
 سویویار گؤتورنه یاخین بیر دنه یومورتانین ساریسین وورارلار اوندان سونرا
 قویارلار یانیغین (سوختگی) اوستونه

سانجیلانمانین درمانی: هر کیم سانجیلانسا بیر اوشاغین پئشابیندان اونون
 قارنینا سورتلر سانجیسی توختایار

بوغاز گلمه درمانی: قوردون کسيلمیش الینی بوغازا چکرلر بوغاز گلمه
 توختایار

ناغیل لار

فیض اله بختیاری، آیلاز محمدی

قایناق شخصلر:

رحمتلیک اثبات بختیاری، ۹۰ یاشیندا، میانانین قوشابولاق کندینده
دونیاسینی دیشیب، ساوادسیز، اکنچیلیک ایشینه باخاردی
محجین شجاعی، ۸۸ یاشیندا، ساوادسیز، میانانین هاچاچی کندیندن
توپلاما یئری: قوشابولاق کندی - هاچاچی کندی
توپلاما تاریخی: پاییزین آرا آیی (آبان) ۱۳۹۲

(یازی میانا آغزیلا یازیلیمیشیدیر)

درویش

بیر دریش (درویش) واریمیش او بو کتدن او کنده گئدیب قصیده سرایلیق
(قصیده دئیرمیش) ائلییرمیش. گونلرین بیر گونینده یولو دوشر بیر کنده. اوردا
اؤلن بیر کیشیه حالوا پایلیرمیشلار. اونون احسانیندا دریش گندر او حالوادان
بیر خیلک گؤتوروب یولا دوشر. داغدان آشیب گلر آشاغیا بیر بولاغین
یانیندا اوتورار، او سودان امام حسین احسانیندا بیر دویونجا ایچیب اوتیرار،
سؤیود آغاجی نین آلتیندا او حالوادان امام قاییرار، یزید قاییرار، شمشیر قاییرار،
سونرا باشلیار بیر به بیر اونلاری یییر.

دئمه بیر کیشینی قوالاییلار او دا چیخیب اوتوروب آغاجین باشیندا. دریش
حالوانین قالانینان دا بیر آلاه قاییرار. آلاه ییه نده او کیشی گؤیدن قیشقیریب
آتیلار دریشین باشینا دیر:

— دریش سن آلاه، آلاه تک یمه، قوی من ده یمیم.
دریشین باغری چاتلایب اؤلر. مردم گلیب توکولوب اونو توتارلار. دیر:
بارالهی سنی تانیمینا لعنت، من اوردان قاشدیم گلدیم بوردا دوشدوم گیره
یازیم دیشیلمه دی، قاپیم دیشیلدی.

گونلرين بير گونينده بير خانيم وارايميش ايشى فرش توخوماق ايميش. بير قالى اوزاتميش ايميش گرک بايراما جان او قاليني توخويوب قورتار ايميش. او گونده گئجه نى سحره قدر اوتوروب قاليني توخويارميش. گون او گون اولار اوشاق آغليار آروات سايماز. اوشاق آغليار، آغليار تا آلاهي ايدنينن ديل آچيب دير: ننه بو قاليني توخوسون چؤرگ اولار، منى ساخلاسون ملک (فرشته) اولار.

تولکودن قورخان نظر

بيرى وارايميش بيرى يوخ ايميش بير کنده بير کيشى وارايميش اونا «تولکودن قورخان نظر» ديرميشلر، بونا گؤره کى تولکودن چوخ قورخارميش. اونون بير خانيمي وارايميش بير گئجه نظرى پشاب يانديرار ياوشجاسينا خانيمين اويالدار اونا دير: آى خانيم دور قايدا من بير دورو سو اوستونه چيخيم. خانيم کى نظرين بو ايشلريندن جانا گل ميشدى تصميم توتار اونا قايدان ائشيه ساليب قاپنين دالين سالا. ايکيسى بير گه قاپنين آغزينا جان گئدرلر. اوردا آروادى دير: دورموشام بوردا سن چيخ ايشيني گؤر قايت. نظر قايدان چيخماق همن قاپنين دالين سالار. نظر چوخ هاى _ هاراي سالار آما قاپنى آچان اولماز، اوز قويار قاچماغا. قاچار _ قاچار، کندن چيخار. قاراليقدا آياغى بير داشا ايليشيب ييخيليب هوشدان گئدر. سحر اولار گونش ايشيغى ييار داغ، داشا. ميلچحر، آريلار، قورد _ قوشلار داراشارلار نظرين جانينا. نظر يوخدان آيلان کيمي اللرى ايله بير نئچه ميلچح بيرده آرى اولدورر. قالخب اوتورار، الين ساليب جيبندن بير کاغيد بير قلم چيخاردار، بئله يازار:

منيم آديم پهلوان نظر
بير يوموروقدا قيرخين از
قيرخى دا ياريمجان گزر
بوردا بير آسلان اولدوردوم

کاغذی قویار باشی نین اوستونه یاتار. از قضا بیر دؤو(دئو) اووا چیخیش
ایمیش، دولانار کن گؤزو نظره ساتاشار. سئوینه جک یشمک هوسی ایله اؤزونو
اونا یئتیرر. یشمکدن اؤنجه اونون باشی اوسته بیر کاغاذ گؤرر. کاغاذدا بئله
یازیلیب:

**منیم آدیم پهلوان نظر
بیر یوموروقدا قیرخین ازر
قیرخی دا یاریمجان گزر
بوردا بیر آسلان اؤلدوردوم**

دالی_دالی چئکیلر، اؤز_اؤزونه دیر «بو بیر پهلواندیر، زوروم چاتمادی بلکه،
یاخشى کی اونو اویالديم یالان دانیشیرسا یئریم، یوخسا آپاریب اؤزوموزه
قارداش ائلییریک»، نظری قورخا_قورخا اویالدار. نظر دوردوقدان سونرا بیر
آز قورخار سونرا «نه ایستیرسن» دیر؟

دؤو دیر: _سن پهلوانسان؟ اگر دوغرو سؤیله مه سن سنی ییب قورتاراجیام.
نظر بیر آز فیکره گئدر دیر: اولسون، اولجه سن اؤز گوجونو گؤستر، الینی وور
بو داشدان توز قالخسین سونرا من دییم کیم.

دؤو نچه دفعه اللرینی داشا گوپسه یر، اللریندن قان سوزر آما توز قالخماز.
نظر دؤیون گؤزوندن گیزلی یئردن بیر آز تورپاق ییغار اللرینه، الینی چالار
داشدا توز قووزانار. دؤو دالی چئکیلیب دیر: آی پهلوان گل من ایله قارداش
اولاق بیز آلتی قارداشیق سن ایله اولاریق یئددی قارداش، ایسترسن گئدک
بیزه قوناق قال بیر نچه گون.

نظر قبول ائدر، گئدرلر دؤوین قارداشلارینین یانینا. نچه گون اوردا قالاندان
سونرا بیر گون نظره دیرلر: سن قال ائوده شام حاضیرلا، بیز ده گئدک اوو
اولولایق. بونلار ائودن چیخاندان سونرا نظر الینی آتار قاشیغا گوجو چاتماز،
الینی آتار قازانا گوجو چاتماز، آنجاق هئچ بیر زادی یئریندن ترپه ده بیلمز،
گؤتورر بالتانی هر نه قاب_قاشیق وار ایدی وورار سیندیرار. آخشام دؤولر
قایداندا گؤررلر هئچ بیر زاد سالیم دئیل عللتینی سوروشارلار نظر دیر:

_ و آلاه من هر بیر شیئه ال ووردوم سیندی اونا گوره ده شام حاضیرلایا
بیلمه دیم.

دؤولر، نظرين زورونون چوخ اولدوغونا اينانارلار، تصميم دوتارلار گنجه ياريسى اونو اولدورسونلر. بير _ بيرينه دييرلر « گنجه اونون يئرني دامدا سالاق، او ياتاندان سونرا هاميميز گنديب اونون ايشيني قورتاراق ». نظر بو سؤزلري ائشيدر. گنجه نظرين يئرني سالاندان سونرا او گندر بير اريگ آغاجينين كؤتوگونو تاييب گتيرر اوزالدار يئرينه، يورقاني چئكر اوستونه، اؤزو گنديب تايدا گيزلنر. بير آزدان سونرا گنجه ياريسى آلتى دؤو گليب او كي كؤتحدى او كؤتويه وورارلار. ائيب گندرلر. سحر گونش چيخمادان دؤولر تدير ساليب يئمك حاضيرلايان زامان نظر قاپيدان گيرر. آزقالار دؤولرين اؤدو سيدسين. نظر ديير:

_ آلايه آتالارينا رحمت ائله سين، يامان قولونچ اولموشدوم، گنجه بيلمه ديم كيم گليب داليمابئش آلتى يوموروق ووردو بير آز توخداميشام. دؤولر لاپ قورخارلار، سسلريني چيخارتمادان قارداشلاريندان ايسترلر نظري آپارسين گتيرديي يترده بوراخسين، اودا قبول ائليير. هر حال نظر مينر دؤوين بويونا گندرلر. يولدا نظر ديير:

_ دؤو قارداش گندك بير نئچه گون ده بيزده قوناق قلاق.

دؤو قورخوسوندان بير سؤز دئمز. نظر يولدا بير كيمسه ني گؤروب ديير:

_ بيزيم ائوه خبر يئتير نظر بير قوناق گتيرير. ناھارا يارما پيشيرسينلر. كنده هاي دوشر «تولكودن قورخان نظر تاپيليب گلير». خانيمي بير قازان يارما پيشيرر. جاماحات گؤرلر نظر بير دؤوين بويونا مينيب گلير. گلر _ گلر كنده يئتير، كندين كوچه لرinden بير تهر سوووشارلار، گليب نظرين ائوينه چاتارلار. ائوين ايستىسى بير طرفدن، يولون يورغونلوغو بير طرفدن، يارمانين دا ايبي آيري طرفدن دؤوو هوشدان چيخاردار. دؤو يئتيشن همان يوگوروب يارما قازاني نين باشيندا اوتوروب يئميه باشلايار. يئر، يئر، يئر آخيردا بيرين چيخاردار. اونون يئلي نظري قوزاييب تيربندين ديينده ساخلايار. دؤو اويان _ بويانا باخيپ نظري گؤيده گؤرر، دئير: _ اوردا نه قايريرسان قارداش؟

نظر دئير: آتامدان منه وصيت دى هر كيمسه بيزيم ائوده يارما يئييب چيخارتسا، بوردا بير قيلينج وار، اونو سوخاجيام قارينا.

دؤو بونو ائشيدجگ يئرinden قالخيپ دام _ دوواري سؤكه _ سؤكه ائودن

قاجیب کتدن چیخار. توو اراق (یئیین) قاجیر کن یولدا بیر تولکویه توش گلر. تولکو دئیر:

— آی دؤو هارا قاجیرسان؟ نیه بئله هراسانسان؟

دئیر: بوردا بیر ائوی ییخیلان نظر وار ایسته بیر منیم قارنیمی جیر سین. تولکو دئیر: بابا او مندن یامان قورخار، قاجما گل شالینین بیر او جونو دولامینم بونوما بیر او جونو دا اؤز بونونا گئدک اونون دده سین یان دیر ارام. تولکو دؤیو قایتارار گل ها گل، کنده یاخینلاشارلار. نظر دامدان باخیرمیش، اوزاقدان بونلاری گؤرر سسلر: آی تولکو قارداش، رحمتلیک آتان منه آلتی دؤو بورجو وار ایدی بیرینی گتیر دین قالیر بئشی. دؤو بونو ائشیدجک قایدید قاجار و تولکونو ده سورویه — سورویه بوغار کن نظرین گوزوندن ایتیر.

حلمه قیزیم اوش بالیغی نئینه دون

بیر ننه — بالا وارا ایمیش. قدیم زامانلار چؤرک چوخ باهئیمیش، ننه دورار گئدر اوج بالیغ تاپار آما چؤرک تاپا بیلمز، قیزینا دیر:

— سن دور بالیقلاری پیشیر من ده گئدیم بیر آز چؤرک تاپیم گتیریم. قیزین آدی حلمه ایمیش. حلمه بالیقلاری پیشیر ها گوزله یر ننه سی گلمز. هئی چیخار داما، یولا باخار آما ننه سیندن خبر اولماز. او هر چیخیب، اندیکده بیر تیکه بالیقدان قوپاردیب یئر تا بالیقلاری یئیب قورتارار.

یاواش — یاواش ننه سی تاپیلیب، گلر. او چؤرک ده گتیرمیش ایمیش، دیر:

— حلمه قیزیم بالیقلاری گتیر یئیه ک. حلمه اوتانا — اوتانا دیر:

— ننه چوخ آج ایدیم دؤزه بیلمه دیم، یئدیم، قورتاردیم.

اوندان سونرا آناسینان هر یئر گئدرمیشلر، آناسی دیرمیش «حلمه قیزیم اوج بالیغی نئینه دون»؟

بیر گون پادشاهین اوغلو اونلارین قاپیسیندان کئچیرمیش، حلمه نی گؤروب اونا وورولار. ائلچی گؤندرر، آنجاق چوخ گئدیب، گلندن سونرا اونو آلیب بیر آغیر توی توتوب، شادلیقلا یاشاییشلارینی باشلایارلار.

پادشاهین اوغلونون بیر بؤیوک باغی وارا ایمیش، او باغدا تخت روان قوروب

خدمتکارلاری اونان حلمه خانیم خدمت ائلیرمیشلر. بیر گون حلمه باشین قویوب پادشاهین اوغلونون دیزی اوسته یوخلویان کیمی ایمیش آناسی نین سسین ائشیدر «حلمه قیزیم اوچ بالیغی نئینه دون؟» دییه-دییه یاخینلاشیر. تنز یئریندن قالخیب، اونا طرف گئدیپ اونو آپاریب بیر قویویا سالار. قایدیب اوتورار ارینین یانیندا. بیردن گؤرر قویودان سس گلیر «حلمه قیزیم اوچ بالیغی نئینه دون؟»، حلمه نی گولمک دوتار. شاهین اوغلو تعجب ائلییر عللینی سوروشار، حلمه دیر:

— سققلووی ددهم ائوینده ماول سوپور گه سینه اوخشاتدیم.
شاهین اوغلو اوچ گون حلمیه واخت وئرر تا گئدیپ او سوپور گه نی گتیرسین یوخسا باشینی کسدیریب ایتله آتاجاغینی، دئیر. حلمه گئدر آناسی نین ائوینه آغلایار — آغلایار، اونو یوخو آپارار. یوخودا گؤرر بیر آرواد اونا دئیر: باشوون اوستونه دؤرد کلید قویموشام، بیرین گؤتور، بیر قاتیرا مین، اوچ دنه صلوات اوخو بیر یئره چاتاجا خسان، اوردا بیر تاختا قاپی وار، اونو آچ اوردا بیر سوپور گه وار.

حلمه یوخودان آییلار گؤرر باشی نین اوسته بیر دسته کلید وار، اونو گؤتوروب یوخوسوندا گؤردوکلرینی انجام وئرر. گئدر، گئدر آخیردا او قاپینی تاپار. قاتیردان ائنیب اونو آچار. اورادا قیزیل سینی لری قیزیل آلمالارلا دولو گؤرر. بیر یاندا دا دوواردان آسیلی بیر قیزیل سوپور گه گؤرر، اوچ صلوات اوخویوب سوپور گه نی گؤتورر. پادشاهین اوغلونون یانینا قایدار. شاهین اوغلو سوپور گه نی حلمه نین آلینا قویوب اونون اوزوندن اؤپه — اؤپه دیر: ساغ اول حلمه خانیم منیم سققلیمی بیر قیزیل سوپور گه یه اوخشادیسان.
حلمه ایله شاهین اوغلو شنلیک ائدیپ حیات سوررلر و حلمه نین آناسی «حلمه قیزیم اوچ بالیغی نئینه دون؟» دییه — دییه قویودا جان وئرر.

آرتیرما:

۱. اؤد سیدمک: یعنی صفرا کیسه سی نین بیر تیلما سی کی قورخو اثرینده باش وئریب اینسانین اولومونه سبب اولار

اینانجلار

مینا صلواتی زاده، فیض اله بختیاری

قایناق شخصلر:

۱. محمد محمدی، ۶۵ یاشیندا، ساوادیسز، میانانین بؤیوک سوما کندیندن
 ۲. فاطمه صیادی، ۶۰ یاشیندا، میانانین بؤیوک سوما کندیندن
 ۳. ولی اله بهشتی، ۶۰ یاشیندا، ساوادیسز، میانانین قوشابولاق کندیندن
 ۴. شوکت کریمی، ۵۸ یاشیندا، ساوادیسز، میانانین
 ۵. توران خالقی، ۵۰ یاشیندا، ساوادیسز، میانانین قوشابولاق کندیندن
 ۶. علی خالقی، ۴۹ یاشیندا، ساوادللی، میانانین
 ۷. زینب خسروی، ۳۳ یاشیندا، ساوادللی، میانانین
 ۸. مهناز بختیاری، ۳۱ یاشیندا، ساوادللی، میانانین
 ۹. آرنک داودی، ۲۵ یاشیندا، ساوادللی، میانانین هاچاچی کندیندن
- توپلاما یئری: قوشا بولاق - میانان شهری - بؤیوک سوما - هاچاچی
توپلاما تاریخی: دی آبی ۱۳۹۱

* دییلیب کی جینلرین اصلی ائولری میاناندا قافلان داغیندا دیر
* شیرنوو (نوودان) قاباغیندا یاتمازلار، جین ویرار
علت: شیرنوو آلتیندا جینین ائوی اولار

* گئجه ایشله مزلر، ملائکه لر قارقوش ائلییرلر.
علت: گئجه خیر و شری اولار.

۱- قارقوش: قارقیش = قارقیلماق، نفرین ائله مک (لهجه دیر)

* ایستی سویو گئجه یثره تۆکمزلر
علت: چون کی جینین بالالاری یانار

* آیین اولینده آیا باخیب بیرینین اوزونه باخمازلار
علت: چونکی بیر آی، طرفین ایشی دوز گلمز

* گئجه پیچاق اوزانار
* گئجه لر دیرناخ توتمازلار
علت: عمر آزالار

* اؤلونو قویلا یاندان سونرا مزاری اوسته بیر ساخسی سهنگده سو گتیریب
سیندیرارلار

* اؤلونون مزاری اوسته اول آخشامدا اود یاندیرارلار
* اؤلونو قبری قویاندا اونون یانینا مؤهر و جانماز دا قویارلار
* پیشیگین اوستونه سو آتمازلار، پیشیک جین اولار
* تزه دوغان قادینین یانین تک قویمازلار، جینلر گلیب جییارینی چیخاردیب
آپارارلار و بو او قادینین اؤلومونه سبب اولار
* اوشاخی گوز گویه گؤرستمزلر، دلی اولار
* قافیلدان قورخولو دولو یاغسا اونون کسيلمه سینه بیر دمیر آتارلار شیرنوون
قاباغینا

* قویون_ قوزو سورودن آیریلیب، گئجه چۆلده قالسا دعا یازان قاپیسینا
گئدیپ بیر دعا یازدیریب و پیچاغا پیلیرلر. پیچاخی باغلایب بیر قاتما ایله
ساریتلایارلار قویارلار تاقچادا قالار بئله لیکله قوردون آغزی باغلانیب چۆلده
قالان قویون_ قوزو سالامات قالار

* یوخونو قاریشیق گؤرنده سحر تئزدن قالخیب بیر چؤرک ایته آتارلار
* اوشاخی یوکون اوستونه قویسالار آیاق آچماز
* اوشاغین نندی سین بوش_ بوش توولامازلار سانجیلانار
* آی دوتولاندا میس قاب چالارلار

* زیگیلی تمیزله مک اوچون تزه آيا باخیب، اونی سوپور گه ایله سوپور لر
 * بیرینین پایینی ییه نین دیلینه پای چیخار
 * هر کیمین بیر اولدوزو وار، بیر اولدوز آخاندایر آدم اولور
 * قازانین دییینی یالایانین تویوندا قار یاغار
 * خک انداز ایله سوپور گه نی بیر-بیرینین اوستونه قویسون دالیسیندا شیطان
 گیزلر
 * یئر بیر گوی اؤکوزون اوستونده دیر، بیر توکو ترپنده زلزله اولار

میانادا جمال آوا کروانسراسی

اووسونلار

فیض اله بختیاری

قایناق شخص:

۱. مهناز بختیاری، ۳۱ یاشیندا، ساوادلی، میانادان
 ۲. عزیزه شاکری، ۴۵ یاشیندا، ساوادلی، میانادان
 - ۳ شیرین قیز خالق، ۶۰ یاشیندا، ساوادسیز، میانانین قوشا بولاق کندیندن
- توپلاما یئری: میانا - سلیمانلی - قوشا بولاق
توپلاما تاریخی: آذر - دی ۱۳۹۱

* آنا کۆرپه اوشاغینی بله یندن سونرا اونون کوره ییندن، ساغ الی ایله اوچ دفعه ووروب دئیر:

یوخوم سنین - یوخوم سنین

* بیر شئی ایتیردیکده اونو آختاراندا دیرلر:

تاپیل، تاپیل پول وئریم

تاپیلماسون چول وئریم

* اینسانلاری (چوخراق اوشاقلاری) نظردن قوروماق اوچون اوزرلیک یانديرارلار. اوزرلیک یانديراندا دئیرلر:

اوزرلیک سن هاواسان

هر بیر درده داواسان

هاچا - هاچا اوزرلیک

دامنان اوجا اوزرلیک

* تولوقدان چوخ کره چیخسین دئیله دئیرلر:

چالخان - چالخان یاغ اولسون

تؤیله ده قایماغ اولسون

قیزیم یئسین گول اولسون

اوغلوم یئسین بال اولسون

قارقیشلار، آلقیشلار و آندلاریمیز میانا و اطراف کندلرینده اکبر آقایی

توپلاما تاریخی: مهر آیی ۱۳۹۱
(سۆزلر میانا آغزیلا یازیلیمیشدیر)

قارقیشلار:

- آدون باتسین
- بیرنونان گلکسین
- تیفاغون داغیلکسین
- داش باشووا
- ایلان گۆزوننن ویرسین
- ماغمون اولاسان
- آجی داوییا وئرهسن
- یالانسا بوغازووا قارا یارا چیخسین
- اللرون قوروسون
- اللرون ایلیکسین
- ننون قارووی (قاراوی) گئیسین
- پیس گونه قالاسان
- پشمان قالاسان
- اوجاغون گئشسین
- قولتوغووا قادا دَیسین
- قان اندرسن
- الیم اوت اولسون، اته یون پامبوغ
- جیارووون باشی یانسین
- پیس گونه قالاسان
- ننون معطل قالسین
- بوغازووون آلتی قوووشسون

آلقيشلار:

- آغزون شيرين
- بخته ور اولاسان
- گوزلرون آيدين
- قادن آليم
- ائوين آباد
- يورولمياسان
- آلاله قووات وئرسين
- قوشا قاريياسوز
- سوبايلا رووزون تويونا گلک
- آلاله عؤمور وئرسين
- اوزون آغ اولسون
- آخIRON خيئر اولسون
- بخته ور اولاسان
- ايشيغا چيخاسان
- آياخلاروز آغريماسين
- حاجيلار ئاوايىندا اولاسان
- آز آغرى، هاساند اولوم
- عزيز اولاسان
- يامان گون گورميه سن
- گوله _ گوله
- باشووا دولانيم
- بالامسان

آندلار:

- امام حاققى
- چۆرگ حاققى
- من اولوم
- آند اولسون بو قىلىيه
- پيقنبر حاققى
- آلاله حاققى
- ننه م اوروحى
- دده م اوروحى
- قارداش جانى
- بو جانى كفن ائلىيه سن
- شو غلوزونمه اولوم

مىياناڧا قىزقالاسى

آتا_ بابا سۆزلر يميز، دئيملر يميز

آيلار محمدی، آرننگ داودی

قايناق شخصلر:

- ۱- احمد بختياري، ۶۸ ياشيندا، ساوادلې، ميئانانين قوشابولاق كنديندن
 - ۲- شيرين قيز خالقي، ۶۰ ياشيندا، ساوادميز، ميئانانين قوشابولاق كنديندن
 - ۳- ولي اله كرمي، ۴۶ ياشيندا، ساوادلې، ميئانانان
 - ۴- عزيزه شاكري، ۴۵ ياشيندا، ساوادلې، ميئانانان
 - ۵- ملكناز بختياري، ۴۳ ياشيندا، ساوادميز، ميئانانين قوشابولاق كنديندن
 - ۶- فيض اله بختياري، ۴۱ ياشيندا ساوادلې، ميئانانان
 - ۷- مينا صلواتي زاده، ۲۴ ياشيندا، ساوادلې، ميئانانان
- توپلاما يئري: هاچاچي، شىخدار آوا، قوشا بولاق و ميئانا

- آغاچي اوز ايچين قورت يير!
- حياسيزا سالام وئر، سوووش
- گلين گئدن يئر گلين اولماسا گلين، گلين اولماز!
- اوجوز اتين شورباسي اولماز
- قصابا بورج اؤدهمز! [يعنى قصابا بورجلو قاماق ياخشى دئيل]
- جوجه نى پايزين آخيريندا سايارلار
- ايستي آشا سويوخ سوقاتمازلار!
- قازان قازانا دير گوتون قارادي
- آلتى آيلخ دونيايا گليسن!
- ايتدن اوتانميرسان بارى ييهه سيندن اوتان
- اوخويان ديلم آلار (دكتر اولار)!
- آغلاميانا په په يوخدو
- هر اوخويان ماللا نصرالدين اولماز!

- چينارلار باشلارین توولایار سؤیودلر دیر من ده _ من ده
- بولاق گرك اوزونن بولاق اولا، سو تۆكمه یینن بولاق اولماز!
- دونیانی دؤرد اللی توتوب.
- جیبووا داش سالیم
- نفسی ایستی یئردن گلیر.
- کاسیبی دوه اوسته بؤو ویرار!
- یوولمامیش قاشیق اولما
- یازی دیشیلمز قاپی دیشیلر! [یعنی سرنوشت عوض اولماز آما نئجه دچار اولماسی عوض اولار]
- کئچل باخار گوز گویه آدین قویار اؤز گویه
- آقا گتیرر نووالا خانیم تۆکر چووالا!
- اربابین مالی چبخار نؤکرین جانی
- یاغمادی بیتمه دی!
- عاغلی توپوغوندادی
- دولتی یاغی یاغ اوسته قویار، کاسیب دا یارمانی آرتیرا ییلمز!
- باشی هاوالی دیر
- اؤزی گۆیچک اولماسین عاغلی گۆیچک اولسون!
- خراب اولسان منی هاوا، بیر ائوده ایکی هاوا؟ [منی هاوا: میانادا بیر کند آدی]
- سن سایما قوی فلک سایسین!
- آخورونان یئمینلردندی
- ایت ایتدیین ترکیدسه سومسونمه یین ترگیتمز!
- آلاسه درد وئرسه درمانین دا وئرر!
- ایت تولادان میندار، تولا دا ایتدن مینداردی!
- آلاسه گؤزدن سالماسین، بنده سالسا عیبی یوخ!
- آلاسه قویان نردووانی بنده قویانماز، بنده قویان نردووانی آلاسه دوز گیتمز!
- [آلاسه ایسته سه بنده نین ایشینی قویماز دوز گلکسین]
- آروات ییخان ائودن آلاهیین دا خبری اولماز!
- سو گلنده اؤز یولون تاپار!

- اوز وئردىم آستار ايستەدى!
- دالدان آتيلان داش توپوغا دَير!
- دۈۈمە دمير قاينى، دۈۈللەر تاختا قاپوۋى!
- دمير قاينىن دا تاختا قاپىيا ايشى توشر!
- بىر آجىياندا بىر گىجىيەندە اۋزوۋى ساخلا!
- ديشون آغرىر چئك قوتول، قونشون پيسدى كۆش قوتول
- قاشسىز اوزوگو بارماغا سالمازلار
- قازما گۈتور كۆك آختار، قازان گۈتور سوت آختار
- ھىشكس اۋز گۈزون كور ايستەمز
- قاپى ھەمشە بىر تاي اوستە دولانماز
- اوغلان يىەنن قوجاخدا اوتورار، نە يەنن بىجاخدا
- اۋزۈنە اوماج اوۋانمىر، خالخا ارىشتە كسىر
- آدين نەدى؟ رشىد؛ بىرىن دى، ايكىسىن ائشيت
- گئچى جان ھايىندا قصاب پىي آختارير
- يورقانوۋا گۈرە قىچوۋى اوزات
- سو گلر يولون تاپار
- چىراغ اۋز دىيىنە ايشىخ سالماز
- يولداشوۋى باب ائىلە، گۈرن دىسىن ھا بئىلە
- گلن دوردو آياغا، باشلى باشىن ساخلاسىن
- قونشو قونشو اولسا، كور قىزىم ارە گئدر
- آت اۋلوب ايتىن مئيداندى
- اوجون توتوب اوجوزلوغا گئدير
- كور آتى مېنىب كۈندەلم چاپىر
- ال مرد اولار، گۈز نامرد
- قارىن دويوران آشى گۈز تانىر

آداملارلا باغلی اولان صفتلر

اکبر آقایی

الی آچیق: هنج بیر زادی اؤز گهلردن اسیر گهمین آدام
دوزسوز آدام: اؤزونو شیرین لتمک اوچون آرایا سوخان، خوشا گلهمین آدام
باشی بلالی: همشه دردسره توش گلن آدام
گؤزو آج: نفسی دؤیمایان آدام
آغیر آیق: بیر ایشین اوستونه گلنده او ایش دوز گلمز، بو آدام گنجه زامانی
آناسیندان اولان آداما دا دئیلر
دیلی گوده: بیر خطا صاحیبی اولدوغونا خاطیر دانیشا بیلهمین آدام
قارا یاخان آدام: بیرینه یالاندان تهمت ووران آداما دئیلر
باشی اوجا: خالق آراسیندا دوز آداما دئیلر

میانادا قدیم محله لر

اصغر مرتضی پور

دریشلر کوچه سی: بورادا چوخلو درویشلر یاشایارمیشلار ایندی کی آدی
حاج مراد کوچه سی دیر
میرخان داغی: میرخانی آدلی بیر کیشی ایلک دفعه بورادا بنا تیکیمیش و
میانانین ان قدیم محله لریندن دیر
عظیم بی دره سی: عظیم بیگ بیر کیشی نین آدی دیر کی بو محله نین تملین
قویوب
قالا تنگه سی: بو کوچه ده قدیم زامانلاردان بیر قالا وارمیش ایندیده او قالانین
اثرلری قالیر

پوت _ پوت: بو محله ده یثردن بیر بولاق چیخارمیش

ایده لیک: شهرین بیر حیسه سی کی اورادا ایده آغاجی چوخ واریمیش

کهریز باشی: قدیم محله لرین بیری کی اورادا بیر بؤیوک کهریز وار ایمیش

ایت قوو: قدیم بیمارستانا دیر میشلر ایندی امام خمینی بیمارستانی دیر.

اوشاق فولکلوروندان اؤرنکلر

فیض اله بختیاری

قایناق شخص:

۱. ملکناز بختیاری، ۴۳ یاشیندا، ساوادسیز، میانانین قوشابولاق کندیندن

۲. اصغر مرتضی پور، ۲۵ یاشیندا، ساوادللی، میانانان

۳. آیلاز محمدی، ۲۰ یاشیندا، ساوادللی، میانانان

۴. آیدین بختیاری، ۱۳ یاشیندا، ساوادللی میانانان

توپلاما یئری: قوشا بولاق - میانا

توپلاما تاریخی: آبان آیی ۱۳۹۱

متل لر

دینقیلی، دینقیلی دو چای قوی

اؤویمی سوپور ناهار قوی

منیم آدیم حلمه دی

اصفهانان گلمه دی

اصفهان منیم اولسون

قیرمیزی دونوم اولسون

گئیم گئدیم تهرانا

تهراندا تو یوم اولسون

قیزلار گل سین تو یوما

قوربان اولسون بو یوما

هاوا ياغير ياغا_ ياغا
 اوجو دوشور بيزيم باغا
 عميم اوغلو سولطان آغا
 گلون گئدك اوينا ماغا
 اوينا ماغين واختى دیر
 قزىل گولون تاختى دیر

بیر، ایکی؛ نلبکی
 اوچ، دؤرت؛ قاپینی اؤرت
 بئش، آلتی؛ قینن آلتی
 یئددی، سکگیز؛ فیرنگیز
 دوققوز، اون؛ قیرمیزی دون
 اون بیر، اون ایکی؛ اثرمنی بؤرکو

اوشودوم آی اوشودوم
 داغدان آلما داشیدیم
 آلما جیغیم آلدیلار
 منه جوروم وئردیلر
 من جورومدان بئزارام
 درین قویو قازارام
 درین قویو بئش گئچی
 بئشی ده ارکک گئچی
 ارکک قازاندا قاینار
 قنبر یانیندا اوینار
 قنبر گئتدی اودونا

۱- کاغذ کنان ماحالیندا صبحانه، همان قلیان آلتی لهجه اساسیندا دئییلنده قینن آلتی دیلیلر.

قارقی باتدی بیدینا
 قارقی دییر قمیشدی
 بئش بارماغیم گوموشدی
 گوموشی وئردیم تاتا
 تات منه داری وئردی
 دارینی سپدیم قوشا
 قوش منه قنت وئردی
 قنت چالدیم اوشماغا
 حاق قاپیسین آشماغا
 حاق قاپیسی کیلیتدی
 کیلیدی دوه بوینوندا
 بابام گیلان یولوندا
 گیلان یولو سر به سر
 ایچینده آهو گزر

ساتاشمالار:

قاینای شخص: حسین شاه محمدی، ۱۶ یاشیندا، ساوادلی، میانادان
 توپلامایئری: میانامیرخان داغی - عظیم بیگ دره سی
 توپلاما تاریخی: دی آبی ۱۳۹۱

دئنن یئر آلما

— یئر آلما

— یئری - یئری یولدا قالما

دئنن نلبکی

— نلبکی

— او کیمدی تؤوله ده کی

دئنن اریشته

— اریشته

— ددون - ننون بئهیشته

— دئنن بادام

— بادام

— گؤزلریووه قادام

دئنن یئددی

— یئددی

— آشیغون الوندن گئئدی

اویونلار

قاینای شخصلر:

۱. حسین محمدی، ۴۳ یاشیندا، ساوادلی، تهراندان

۲. فتحعلی خسروی، ۳۵ یاشیندا، ساوادلی، میانانین قوشابولاق کندیندن

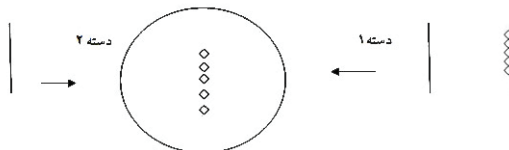
۳. اصغر مرتضی پور، ۲۵ یاشیندا، ساوادلی، میانادان

توپلاما یئری: احمد آوا کندی- قوشابولاق- میانا

توپلاما تاریخی: مهر آیی ۱۳۹۱

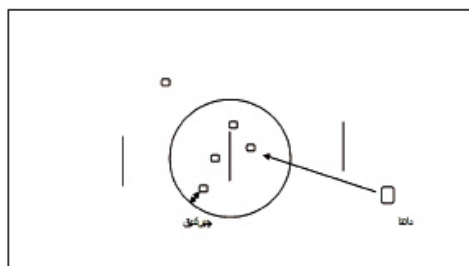
دانقا آتدی اویونو

ایکی دسته اولوب بیر دایره جیزیق چکرلر. بو دایره نین شعاسی اوشاقلارا آز و بؤیوکله چوخ نظرده آلینار. او دایره نین اورتاسیندا بیر دوز جیزیق چکرلر.

هر كيمسه بير آشيقي (قويون قوزونون قاباق قيچيندان چيخان گؤركملى بير سوموك) او جيزيغين اوستونه قويار. ايكي دسته نين باشقانى دانقانى آتارلار گؤيه، دانقا يئره دوشمه دن بيرى دوير مثلا «جيك يا بؤرك». او ديين دوغرو اولورسا اويونو اونون دسته سى باشلايار.

اول ده دانقانى دايره نين ائشيگينده كي جيزيقلاردان آتارلار كي اورتادا اولان آشيقلارى دايره دن چيخارسينلار. دانقا آشيقلارا ديب آما چيخارماسا سونرا كي آداملار جيزيغين هر طرفيندن بو ايشى گؤره بيلرلر. دانقا آشيغي چيخايرسا دانقا دايلان يئردن او آدام ايشيني تكرر ائدر، چيخانمسا نؤبه باشقاسينا يئيشير و اويون بله سونونجو آشيقي چيخماييجا داوام ائدر. نهايتده اودان دسته اودوزاندان پول، گيرده كان ... آلار، يا دا اونلارين قولقلاريني بورارلار.

بو اويوندا هاميدان دالى دانقا آتانا «قاققى» دئيلر. اكر دانقا آتانا جيزيقدان چيخماسا ائشيگه حساب اولماز نؤبه الدن گئدر. آشيقي جيزيقدان بير قارينجدان آز فاصيله سى اولسا اونو چيرتارلار. بو اويونون معين زامانى اولماز.

چيرتماق: دانقا آتان دانقانى جيزيغين كناريندا اوتوروب آشيغا دايلاندان سونرا فيرلاديب اونو جيزيقدان چيخاداركن دانقانى باشقا آشيقلارا ياخينلاديب اونلاردان دا يئنه باشقاسيني چيخارار. **دانقا:** ان بؤيوك آشيغا دئيلر او كوزون يا اينگين قاباق قيچيندان چيخار.

«ایینه _ ایینه» اویونو

بو اویونو اویناماغا لاپ آزی ایکی آدام گر کدیر اولسون (اوشاق اولورسا لاپ یاخشی اولار). اویوندا ایشتراک ائدنلر اللرینی بیر- بیرینن یانینا اوزالیدی بیر حالدا کی بارماقلاری بو کوک حالتینده قرار تاپیب اویونچولارین یا شلیسی بو متلی اوخویار:

ایینه _ ایینه
 اوجو دویمه
 بر برینچی
 شوم (şum) آغاچی
 سفر سککیز
 گیلان دوققوز
 شاطیر گنچی
 قوتور گنچی
 هاپان _ هوپان
 بیریم بیر تیل
 سو ایچ قورتول

هر بیر کلمه نین بیر هجاسی نین دئیشینده هر اویونچونون ال بارماقلاریندان سیرا دا بیرینی آچار. او زامان کی قورتول کلمه سی نین سونونجو هنجاسینی یعنی «تول» و ادا ائله یر هر بیر بارماغین اوستونده بو هنجا اوخونسا او بارماق اویوندان قیراغا قویولار. سونرا مثل باشندان اوخونار و همان ایشلر تیکرار اولار. سونونجو ایشتیراچی کی سونونجو بارماغی قیراغا قویولما ییب اویونو اودوزوب و مثل اوخویانین طرفیندن جزالانار. مثل اوخویان اونو اوزو قویلو یاتیردار و اوندان بیر سوال سوروشار. او بو سوالا جواب وئیرسه باغیشلار یوخسا اودوزانین کوره ییندن یومروغونان وورا _ وورا بئله دئیرلر:

ویرون _ ویرون یالان دئییب
 چال ائشگه پالان دئییب
 قاری ننه سی نین اتین یئییب

كوس اويونو

بو اويون ۱۲ ياشيدان يوخارى اوغلان اوشاقلارينين اويونلارينداندير. اويوندا ايشتراك ائندلرين ساى ۳ نفردن چوخ اولمايدير. بو اويوندا اولده بير يئكه جالا قازارلار (هَبه)، مثلا درينليگى ۱۵ و ائن اوزونو ۳۰ سانتى متر اندازه سينده و هر آدام اؤزونه بير زوودورمه لى آغاج گؤتورر و اصلى هبهدن قيراقدا اؤزونه بير كيچيك هبه ده قازار و اونو باشقالاردا گؤستتر. سونرا بير استوانه آغاجى ۱۰-۱۵ سانتى متر اندازه سينده كسيب و چيلينگ (۱۰ الى ۱۵ سانتى متر اندازه سينده اوزونلوقو ۳ الى ۴ سانتى متر اندازه سينده قوطرو اولان بير استوانه شكلىنده آغاجا دئيلر) قايرارلار.

اويون باشلانار:

اولده هامى آغاجلارنى هبهدن زوودوررلر. كيمسەنين آغاجى او بيريلردن اوزاق زويورسه او چيلينگى بؤيوك هبەنين قيراغيندا ال آغاجى نين باشينا داياييب و زويدورركن بيرينين آدينى سسلەير. چيلينگ دوردوغو يئرده نؤبەتى آدام آغاجىنى بؤيوك هبهدن زويدورر. اگر چيلينگە دَيرسه او دا بيرينى سسلەير يوخسا كوس آتمايدير.

اوندان قاباقكى آدام كى چيلينگى زويدورموشدو اونو ديكينه قويوب ال آغاجيلا ووروب هبهدن اوزاqlاشديرار. اودوزان آدام اگر گؤيده چيلينگى وورا بيلسه اويون قورتارار، آما وورا بيلمەسه او گر ك چيلينگى هبه يه دوغرو آتا_آتا گتيره و بو حالدا باشقا اويونچولار چاليشارلار چيلينگى آغاجلارى ايله ووروب، اوزاqlاشديرسينلار. اگر اودوزان آدام ائلييه بيله چيلينگى آتанда او آدامين كى آغاجى چيلينگە توخونور اونون هبه سيني آغاجى ايله توتا، هبه سين الدن وئرن آدام كوس آتماغى داوام وئرمەلدير. بو اويون تا چيلينگ بؤيوك هبه يه دوشمە يينجه ادامه تپار.

هاليتقى

بو اويون اوشاقلارا عاييد اولان بير اويوندور بو اويوندا آشاغيدا كى كيمي بير اويون مئيدانى حاضيرلايب و سونرا نوبتى بير- بير اوشاقلار بير ياستى داشى سيرا يلا خانه لره آتيب و بير حالدا كى بير قيچلار گؤيده اولاراق او

بیری قیچلاری ایلا هالیققی ووروب اؤزلرینی داش دوشن یئر یئتیریب و داشی گۆتورندن سونرا بوتون ۷ خانهنی هالیققی وورا _ وورا سوووشوب اولکی یئر قاییدارلار، نوبت ایکنجی، اوچونجو و هابئله تامام خانهلره داش آتیلمالیدیر. بو اویوندا اگر اویونچونون گۆیده کی قیچی یئر توخونسا یانار و باشقا اویونجو اؤز اویونون باشلایار

اوزوگ _ اوزوگ

چوخلو قیش گنجهلرینده عایله لر بیر یئر ییغیشیب باش قاتماق اوچون بو اویونو اوینارلار. اشتراک ائله ینلر ایکی قروپ اولوب هر قروپ بیر نوخود اندازه سینده بیر شئی (اوزوگ) الدن _ اله وئریب و گاهدان دا چوخ مهارت ایله اللرینن ایچینده دولاندریب گیزلدلر. باشقا قروپدان بیر کیمسه او اوزوگو تاپماق اوچون بیر _ بیر اللرین اوستوندن ووروب پوک دئی - دئی او شئی تاپماغا چالیشار، تاپا بیلسه اویونو الینه آلار، تاپا بیلمسه قارشى قروپا بیر امتیاز وئریلر. بو اویوندا امتیاز هانسی سایدا بیتمه سی اویونون باشلانیشیندا ایکی قروپون آراسیندا بللی اولار و نهایت اودوزان قروپ یتمه لی و باشقا بیر شیلر اودان قروپا وئیر. چوخ یئرلرده بو اویونا گول _ گول ده دئییرلر.

قجمه داش

بو اویون ایکی آدامین آراسیندا اوینار. اویوندا ۱۰ خیردا داش (قند حبه سی بویدا) سچیلر. اویونچولار نوبت ایله داشلاری ییغیب گۆیه آتدیقدان سونرا، یئر تۆکولمه دن اولناری اللرینن دالیسی ایله توتارلار، یئر تۆکولنلری ده همین اللری ایله (الین دالیسندا اولان داشلار دوشمه مه سی شرطی ایله) بیر _ بیر یئرلر

یغیب، سونوندا اللرینین دالیسینداکی داشلاری یوخاری آتیب اللرینین ایچی ایله توتارلار. هر کیمسه داشلارین چوخونو الینین دالیندا ساخلایا بیلسه اویونو اودار و اودوزانی جزالاندیرار. بو اویونون ان آزی ایککی نوع جزاسی وار او جومله دن:

۱. قوش گؤسترتمک: داشلارین بیرینی ایککی بارماغین آراسینا قویوب فشار وئررلر، اودوزان آدام بیر قوش گؤیده تاپیب گؤسترمه یینجه بارماغی فشار آلتیندا قالا جاق.

۲. تورپاق یالاتماق: داشلارین اوستونو تورپاقلا باسدیریپ و اودوزاندان ایسترلر او تورپاقلاری یالاماقلا داشلاری بیر – بیر دیشلریله ائشیکه چیخارتسین.

دالا باخانا قیش یوخدو

بو اویون گنج اوغلانلار اوچوندور بئله کی، گنجلری اؤزلرینه بیر نفر سئچیب سونرا هر نئچه نفر اولسالار بیر سیرادا دایانارلار. سئچیلن اویونچو قاییشی اله آلیب سیرادا دورانلارین آرخاسیندا قدم وورارکن دییر: «دالا باخانا قیش یوخدو».

بو سؤزو دئی – دئی قافیلدن قاییشی بیرینه وئریپ آستاجا اونون قولاغینا سیرادا کیلارین بیرینین آدینی سؤیله یر. قاییشی آلان اوغلان او آدییه سینی وورماق ایسته یر. اویونچو وورلماق اوچون صفدن چیخب قاجماغا باشلار. یئرینه قاییدا بیلیرسه قاییشا صاحب اولوب و او سیرانین آرخاسیندا قاییش وئرن اولار. بو اویونون اودوب، اودوزانی یوخدور.

باشقا اویونلار:

چیلینگ آغاج، بئش داش، ماللا هارای، گیزلن پانچ، اوچدو قوندوم، شاه سان وزیر و ...

یوخاریدا قید اولان اویونلار آذربایجانین بیر چوخ بؤلگه لرینده بیر – بیرینه اوخشارلیغی اولدوغو اوچون اونلارین آچیقلاماسیندان واز کئچدیک.

قایناق شخص:

علی محمدی، ۴۵ یاشیندا، ساوادلی، میانادان

توپلاما یئری: قوشا بولا ق کندی

توپلاما تاریخی: خرداد ۹۱

اوشاغا یئددی گون اولاندان سونرا آد قویارلار. بو مراسیمده اوشاغین آتا-
آناسی ائللین آغ ساققال کیشی سینی چاغیریب، یاخین فامیل لری ده دعوت
ائدیب، اونلارا شام وئرد. سونرا او آغ ساققال کیشی اوشاغی قوجاغینا آلیب
و اونون ساغ قولاغینا اذان دئیر و سول قولاغینا دا اقامه اوخویار. سونرا اوشاق
اوغلان اولسا اولده حضرت محمد(ص) و یا حضرت علی(ع)نین آدینی
و قیز اولسا حضرت فاطمه(س)نین آدینی اونون قولاغینا چاغیرار و نهایتده
آتاسی و آناسی دئین آدی اوچ دفعه اونون قولاغینا چاغیراندان سونرا اوشاغین
آناسیندان بیر انعام آلیب اوشاغی تحویل وئرد. قوناقلار اوندان سونرا شیرینی
یئیب و «آللاه ساخلاسین» دئییه بیر پای اوشاغا تقدیم ائدرلر.

قايناق شخص:

اروجعلي امامي، ۷۵ ياشيندا، ساوادسيز، ميانانين احمدآوا
کنديندن

توپلاما يئري: احمد آوا

توپلاما تاريخي: خرداد ۱۳۹۱

بو مراسيمه ميانانين احمدآوا کندينده «سنت تويو» دئيرلر. قديم زامانلار کندلي لرین دعوتی اساسيندا «کاحال»^۱ کنده گليب، اوشاقلاری کولون اوستونده^۲ ياتيرديب اونلاری اولگوج ايله ختنه اندرميش. ايندی بو ايش جراحی اوتاغيندا دوکتورلارين طرفيندن انجام تاپير. اوشاغي کسديرندن سونرا اونون آتاسی ائل فاميلي دعوت انديب، اونلارا شام وئرر و شامدان سونرا آشيقلار چاليب، اوخويارلار و خالق لذت آپارار ميوه و شيرینی يثيب، يثينه بير مقدار پول قويارلار (تويانا)، چوخلاری دا پای آليب اوشاخين يانينا گتيرلر.

۱- کاحالين: قديم گؤز دوکتورونا «کاحال» دئيردیلر بو آدام چشیدلی خسته لیگلری درمان ائده بیلردی. او جمله دن ختنه، گؤز خسته لیکلری و ...

۲- کول: بونا خاطیرکی میکروب یانديران بير ماده دی دئمک حرارت اثرينده بوتون میکروبلاری آرادان آپاران و یارانی ضد عفونی ائله مک اوچون یاخشیدير. قانی تثر قورودار. قديم اوشاقلارين بلگينه کول تۆکوب بلردیلر.

اوشاق فولکلوروندا نونمونهلر

آیلار محمدی

قایناق شخصلر:

- ۱- سمیه دولتی، ۲۸ یاشیندا، ساوادلی، میانادان
 - ۲- فاطمه شاهلو، ۲۷ یاشیندا، ساوادلی، میانادان
- توپلاما یئری: سلیمانلی - میانا شهری
توپلاما تاریخی: آذر و دی آیی ۱۳۹۱

نازلاملار:

بالاما قوربان باباسی
بالام بیر آی پاراسی

بالاما قوربان ایلانلار
بالام ناواخت دیل آننار

بالاما قوربان اینکلر
بالام ناواخت ایمکلر

بالاما قوربان بیزوولار
بالام هاچان قیز اوولار

بالاما قوربان سُرچه لر
بالام هاچان دیرچه لر

لایلالار:

لای - لای قوزوم آغلاما
اوریمی داغلاما
یات شیرین یوخون اولسون
یوخوما داش باغلاما

من دیرم آی اولماز
یاز اولماسا یای اولماز
چوخ آنالار قیز دوغار
بیزیم قیزا تای اولماز

لای _ لای دئدیم آدووا
 حق یئتیشین دادووا
 بويا _ باشا چاتاندا
 منی ده سال یادووا

خیردا جاسان مزه سن
 سن هر گولدن تزه سن
 قوربان اولوم او گونه
 آیاق دوتوب گزه سن

لای _ لای دئدیم بویونجا
 باش یاستیغا قویونجا
 سن یات گول اوتاغیندا
 باخیم سنه دویونجا (فاطمه شاهلو)

تاپماجالار

قایناق شخصلر:

۱. میرزا علی بهری، ۷۵ یاشیندا، ساوادسیز، میانادان
 ۲. مهرویه مهدوی، ۵۶ یاشیندا، ساوادسیز، میانانین هاچاچی کندیندن
 ۳. حبیبیه مهدوی، ۵۲ یاشیندا، ساوادلی، میانادان
 ۴. امینه خالقی، ۴۸ یاشیندا، ساوادسیز، میانانین قوشابولاق کندیندن
 ۵. عزیزه شاگری، ۴۵ یاشیندا، ساوادلی، میانادان
 ۶. بیت اله بختیاری، ۳۵ یاشیندا، ساوادلی، میانادان
 ۷. مهناز بختیاری، ۳۱ یاشیندا، ساوادلی، میانادان
 ۸. علی انگوتی، ۳۰ یاشیندا، ساوادلی، میانانین حسن آباد کندیندن
- توپلاما یئری: هاچاچی - حسن آباد - میانا
 توپلاما تاریخی: دی آبی ۱۳۹۱

• بیردان ویردیم هیندوستانا، هیندوستانان کوردیستانا، دؤرد قایدی دؤرد
 آستانا

کورسو

• اوستو مرمر، آلتی مرمر، ایچینه بیر ایلان یاشیار

دیل و دیشلر

• آیاقلاری یاپاجا، گۆزلری پییلاج

دوه

• بالدان شیرین، بالتادان آغیر

وخو

• دایانییدی دایاقسیر، بویانییدی بویاقسیر

گۆی

• داغ باشیندا پارا فطیر

آی

• دام اوستونده دایلاق اوینار

دولو

• آلچاق دامدان قار یاغار

الک

• یئر آلتیندا قیرمیزی بوخچا

سوغان

• دووار اوستونده آغ فریک^۱

دیش

• بیزدن بیر ماما چیخدی / آتیلدی داما چیخدی

پیشیک

• داغدان گلیر داغ کیمی

قوللاری بوداغ کیمی

ایلییر سجده قیلماغا

بییریر اوولاق کیمی

سئل

• دام دالیندا آت کیشنه دی

شیرنوو

۱- فریک (farik): جو جه دن بؤیوک، یومورتایان تویوقدان کیچیک، تویوغا دئییلر.

• هادی یابانی، هودی یابانی، آلتی قیچی وار، ایکی دابانی
ترزی

• گلیردیم کتدن
سس وئردی بتدن
آغزی سومو کدن
سققلی اتدن

خوروز

• هورر — هورر بورنو شیشر

جهره

کۆرپه لر ایله ایلگیلی اینانجلار

قاینق شخصلر:

۱. مهرویه مهدوی، ۵۶ یاشیندا، ساوادسیز، میانانین هاچاچی کندیندن

۲. مهناز بختیاری، ۳۱ یاشیندا، ساوادلی، میانادان

توپلامایئری: هاچاچی — میانان

توپلاما تاریخی: مهر آیی ۱۳۹۱

• بیر کیمسه قاپیدان، تزه آنادان اولان اوشاغین گۆروشه گلیسه دییرلر
آیاغی آغیر اولار و اوشاغ قیشقیرتیا دوشر. اونا گۆره اللرینده بیر آز ات
گتیریب، اوشاغ آغلایاندا او اتدن بیر آز باتیرارلار سوده اوندان سونرا باش
بارماقلارین (انگشت نشانه) او اتین اوستونه باسیب و اوشاغین دماغین گۆتوررلر

• اوشاغین اوستونه بیر یاد آدم گلیسه او اوشاغ آغلاماغا دوشر و اونون
علاجی بودور:

• بیر داراغ اوشاغین باشی نین اوسته قویارلار، او داراغین ۴۰ دیشی اولمالیدیر.
اوشاغ اولان گوندن قیرخ گونه قدر هر گئجه بو ایشی تیکرار ائدیب و اونون
اوزونه سو سپرلر.

• تزه دوغولان اوشاق اگر قیشقیرماغا دوشسه اونو اوزو قیبله یه آرخاصی اوسته یاتیردارلار و اوستونه بیر چادرا یا تمیز بیر اؤرتوک اؤرتلر. سونرا بیر کاسادا بیر آز سو گتیریب و بیر الکلن کی قیرخ دلکیگی اولار او اوشاغین اوستونه چیلیرلر

• بیر کیمسه تزه دوغولان اوشاغین یانینا اؤزو ایله دوغا گتیرسه اوشاغ یوخودا دیکسینر. اونون علاجی بودور:
بیر چؤرگی آرادان کسب و اوشاغی او ایکی پارچا چؤرگین آراسیندان سوووشدورارلار. یا دا اوشاغین آدینی بیر کاغذ اوستونه یازیب و او کاغذی اوشاغین چیگینه سانجاقلایب توفنگین قاباغیندان کئچیردرلر تا قورخودان چیخسین.

دیشلیک پیشیرمک

قاینق شخص

عزیزه شاکری، ۴۰ یاشیندا، ساوادللی، دوغوم یئری میانا
توپلاما یئری: میانا میرخان داغی
توپلاما تاریخ: بهمن آیی ۱۳۹۱

اوشاق ایلک دفعه دیش چیخارداندا، آناسی اونا خاطر دیشلیک آدلی لذتلی بیر یئمک بیشیریب، اونو قونشولارا و یاخین قوهوملارا پایلایار. بو یئمکده بوغدانی، مرجیمه یی، نخودو و لوبیانی بیر آز توپوق اتینه قاتیب بیشیرلر و ان لذتلی بیر یئمک اولار. قونشولار و یاخین قوهوملار دا اوشاغای گؤندرلر.

**بو ساييدا توپلانيب يايينلانان
ماقرياللارين جغرافياسى**

